

(reportáž ze křtu desky Jana Matěje Raka Ježkovy VWoči)

Už ani přesně nevím, kde a kdy jsem slyšel poprvé skladby Jaroslava Ježka. Jeho hudba zněla ze starých šelakových desek, které se při pádu na zem rozbily. Patrně to bylo někde poblíž Hvězdonic na Sázavě a gramofon na kliku obsluhoval patnáctiletý Drahoš Čadek, později člen kapely Saze. Desky patřily jeho tátovi, starému trampovi, co se znal ještě s Bobem Hurikánem.

Vloni 25. září tomu bylo sto let, co se narodil Jaroslav Ježek. Myslím, že ve Spojených státech nebo ve Francii by byl zařazen mezi nesmrtelné hvězdy. Naše malá zem ve středu Evropy z nepochopitelných důvodů vyniká tím, že si neumí vážít svých velkých lidí. V padesátých letech byly slyšet prakticky jen některé Ježkovy pochody, které uším "mistrů kultury" zněly budovatelsky a po dlouhá léta pak bylo ticho i o Ježkovi. Jméno Jiřího Voskovce se téměř nevyslovovalo, jen sem tam se objevil některý ze starých filmů V & W s Ježkovými písněmi. Zcela stranou stála a stojí Ježkova tvorba z oblasti vážné hudby. Kniha Ježkova celoživotního přítele JUDr. Václava Holzknechta **Jaroslav Ježek a Osvobozené divadlo** vyšla loňského roku po 50 letech podruhé a je doplněna vynikající publikací Františka Cingra

Šťastné blues aneb z deníku Jaroslava Ježka

. Ještě chudší byla a je oblast interpretace Ježkovy tvorby pro Osvobozené divadlo. Je potěšitelné, že škálu těch nemnoha mladých lidí, které život a tvorba Jaroslava Ježka přitahuje byla rozšířena i o Jana Matěje Raka. Specifičnost Rakova přístupu k Ježkově tvorbě je dána tím, že interpretuje Ježkovy skladby na klasickou kytaru. Takto může s Ježkovou tvorbou zacházet jen ten, kdo si to interpretačně může dovolit. A Jan Matěj Rak si to může dovolit plným právem.

Přesně v den 101. výročí narození Jaroslava Ježka pozval **Jan Matěj Rak** své přátelé a známé na křest své desky s názvem

Ježkovy VWoči

. Desku jsem měl možnost slyšet ještě před jejím křtem a loni jsem viděl i pořad Matěje Raka Ježkovy VWoči, kde kromě hraní písní vypráví o Ježkovi tak, že nikdo nepochybuje, jakou velikou je Ježek Matějovou láskou. Budova Mánesa byla zvolena více než stylově, protože v ní se za První republiky scházela celá kulturní Praha. Křest začal již v 17 hodin a hosty uváděla na místa stylově oblečená hosteska. Jan Matěj Rak měl na sobě tmavé kalhoty a vestu a kolem krku motýlka.

Jan Matěj Rak při křtícím koncertě

foto: Tomáš Pohl ©

Program tohoto odpoledne byl vlastně téměř doslovnou kopií desky, včetně zvukaře Vladislava Čížka a jediných, slovy Matěje Raka, "zpěváků" na desce, a sice **Martina Zpěváka** na kontrabas a jeho bratra

Michala

na klarinet. Jinak bylo vše jen dílem Matěje Raka a jeho kytary, na kterou obdivuhodně přenesl klavírní podobu skladeb (což v první řadě znamenalo shánění materiálů po antikvariátech).

Většina diváků, včetně mé maličkosti, si při poslechu Ježkových skladeb v podání Matěje Raka uvědomí, že původní podoba skladeb nám vlastně není známá. U některých skladeb zní většinou v jiných úpravách jen refrény. Jako první zněla skladba *Svět naruby* ze hry Balada z hadrů. Ta hra byla po II. světové válce v poněkud aktualizované podobě hrána v Divadle ABC v hlavní roli s Werichem a Horníčkem. Skladba

Tři strážníci

ze hry Premiéra skafandr z roku 1928 byla i první Ježkovou skladbou pro ty "dva kluky".

Uvědomte si, že v tomto roce bylo oběma "důstojným pánům" pouhých 23 let a Ježkovi o rok méně. Jak zralá to ale byla tvorba jak po stránce hudební, tak i textové! Méně známá skladba *Zakázané ovoce*

z revue Vždy s úsměvem z roku 1935, hraná v pořadí jako třetí, je na desce nazpívána Hanou Vítovou.

Stonožku

z filmu Svět patří nám z roku 1937 zná jistě každý. Ve filmu hrála i superstar Adina Mandlová, v té době velmi zamilovaná do herce Osvobozeného divadla a komunisty Vladimíra Šmerala.

Píseň *Šaty dělaj člověka* je ze hry Kat a blázen z roku 1934, proti které protestovalo německé velvyslanectví. Spíše ji ale známe z filmu U nás v Kocourkově. Zde Matěj Rak připomněl Ježkovu lásku k hezkému oblékání. Ježek i zde prosazoval svou milovanou modrou barvu.

Píseň *Klobouk ve křoví* má v sobě melodicky a textově takový náboj, že patří k tomu nejkrásnějšímu, co bylo onou trojicí vytvořeno. Je ze hry Osel a stín z roku 1933. Jenže v Matějově podání nám chvilku trvalo než jsme píseň poznali.

Ezop a brabenec

ze hry Caesar, ale též z filmu Pudr a benzin, zná jistě každý a v duchu jsme si ji všichni zpívali. Po této písničce, doprovázené uvedenými Zpěváky, nastal křest. Kmotrem byl pan

Alfréd Strejček

, všestranná osobnost. Vzpomínám si, jak jsem si coby mladý kluk vychutnával jeho herecký projev s charakteristickým nádherným hlasem. Dnes by tomuto štíhlému elegantovi všestranného uměleckého zaměření nikdo nehádal blížící se šestašedesáté narozeniny. Pan Strejček připomněl, že projekty jako je deska Jana Matěje Raka odbývají velká nakladatelství větou: "

To není komerčně zajímavé

." Naštěstí se však našli lidé, kteří nekomerční projekt Matěje Raka podpořili. Tentokrát však neteklo pivo, ani nebouchaly zátky, ale deska byla pokřtěna velmi netradičně dešťovou vodou.

Koncert pokračoval méně známým blues s názvem *Ze dne na den* z filmu Hej Rup z roku 1934. Ani v jedné z TV repríz filmu jsem neviděl a neslyšel píseň celou. Zpívají ji V a W s rukama v kapsách cestou na vrch Bohdalec v Praze a za zády mají železniční most, nedávno opravený. Podobně jako předchozí, zněla i píseň

Strejček hlad

ze hry Rub a líc z roku 1936. Obě zmíněné písně reagovaly na masovou nezaměstnanost v průběhu krize po roce 1929. Krize dávno minula, ale nádherná hudba zní aktuálně dodnes. Matěj Rak potom přehodil pořadí písní na desce, což ale vůbec nevadilo, a zahrál snad nejznámější

Život je jen náhoda

ze hry Svět za mřížemi z roku 1933. Z té písně zná každý většinou jen zapamatovatelný refrén. Ježkovy geniální pochody jsou zastoupeny skladbou

Nashledanou v lepších časech

ze hry Robin zbojník z roku 1932. Tahle skladba se stala velmi aktuální v době, kdy trojice z Osvobozeného divadla odplouvala za oceán a zpívali si ji všichni, které posilovala celou válku.

Tmavomodrý svět

snad nejplastičtěji vyjadřuje svět Jaroslav Ježka. Píseň vznikla v roce 1930 do hry Ostrov dynamit. Jenže je velmi zjednodušené vidět Jaroslava Ježka jen jako nadaného, ale postiženého člověka. V tom krátkém čase, který mu byl vyměřen, nebyl jen onen smutný tmavomodrý svět. Ježek nezkazil žádnou legraci, uměl se smát, měl rád děvčata, a že jich v souboru Joe Jenčíka v divadle bylo.

Bugatti step byl napsán v Brně. Alespoň v dnešním hotelu Slovan ukazují místnost, kde po slavné Velké ceně skladba vznikla. Ve stejném hotelu, v kavárně Passage, zvané Pasík, válel později s bandem mladý Gustav Frkal, uměleckým jménem Brom. Inu, genius loci. Bugatti step dokonale vyjadřuje rychlost té krásné doby velkých gentlemanů Velkých cen. Poslední skladbu, rovněž jednu z perel klenotnice Jaroslava Ježka, skladbu *Svítá* ze hry Kat a blázen, hrál Matěj Rak na balalajku. Skladba je nádherný sbor vyjadřující plně atmosféru rozednávání a konce krásné noci. Melodie samotná i bez textu je nabita poezií.

Jako vždy vše hezké končí, ale samozřejmě došlo i na přídavky. Zněla známá melodie E. Slávy Nováčka, hitmakera zejména z doby okupace, z filmu Kristián z roku 1939, na přání *Blanka z Živnobanky*

(autor neuveden), ale plná naivního půvabu kabaretů po I. světové válce a rusky zpívaná píseň *Dosvidanja družja*

, oblíbená píseň posledního ruského cara.

Zcela nekomerční modrá Bugatka

Napsal uživatel Tomáš Pohl
Pondělí, 08 Říjen 2007 04:00

Večer skončil, mám v ruce desku s modrou Bugatkou na obálce a se 14 krásně hranými písněmi Jaroslava Ježka. Domů se nechtělo a tak jsem si s Matějem Rákem ještě chvilku povídal.

Tento rozhovor si budete moci přečíst zde na FOLKtime.cz v nejbližších dnech. (pozn. redakce)